

RUMUNSKE POSLOVICE

Intervju sa Marijom Monom Valceanu vodila je Elena Armenesku

Maria Mona Valceanu je profesorka rumunskog jezika i spisateljica.

U svojoj karijeri predavali ste o narodnoj književnosti, uključujući anonimne pesnike i poslovice – koje se smatraju riznicom mudrosti. Kako možemo objasniti ovu prelepu definiciju „riznice mudrosti“?

Sama narodna književnost je riznica kulture književnosti. Što se poslovice tiče, zamislimo Antona Pana koji je upravo ovu riznicu mudrosti sagledao i sabrao u zbirku koja je suočena sa vremenom. Poslovice ima moralnu svrhu, da nas zaštiti od lenjosti, mržnje, gluposti, pohlepe, možemo reći da je to pravi etički kodeks koji se prenosi sa generacije na generaciju.

Jedna od najvažnijih poslovice je ova: „Ko ima knjigu, ima ulogu“, bliska „Knjiga je majka učenja“. Šta bi bilo objašnjenje?

Hajde da prvo razmislimo o simbolu knjige. Knjiga znači učenje, prosvetljenje uma, za jedan narod zauzet bacanjem semena u brazdu, podizanjem stada i odbranom svog pradedovskog imanja veoma je zanimljivo kako je ostao ovaj simbol knjige, prosvetljenje uma, visoka sudbina u životu. Učenjem iz knjiga ćete moći da ostvarite svoje ciljeve, da uspete u svemu što ste zacrtali, jer površno učenje ponekad može biti štetno. Knjiga je kao baklja sveta, a učenje je najveća sreća svakog od nas.

Mislite li da ironični duh nekih poslovice, na primer, „Kao muva na plug“, pomaže da se razume poruka, da li je dovoljno reći da bi sagovornik razumeo?

Izreke ekspresivno odražavaju prirodu Rumuna, sklona lepoti, ljubavi, pravdi, slozi. One predstavljaju, kao što rekoh, etički kodeks, satire, zagonetke koje treba rešiti, ali i zbir učenja o

kojima morate voditi računa u životu. Ne znam da li izraz „kao muva do pluga“ i dalje mogu da razumeju mlađe generacije, ali učenje drugih poslovice i danas se lako prihvata. Rumun zna nešto o životu i uči svoje potomke upravo kroz ove poslovice, kako ih je i Jon Rotaru lepo uskladio: *Rumun zna da ako hoće daleko da mora da ustane ujutro, da samo jesen broji plodove i da ono što mu je u ruci nije laž i zato nije dobro davati vrapca u ruci za onog na ogradi, samohvala ne miriše, a siti nikad ne veruje gladnom.*

Mi smo zemlja u kojoj se još uvek praktikuju arhaični rituali. Kako objašnjavate da rituali kao i narodna predanja i poslovice nisu nestale?

Da, ovo pitanje je dobro osmišljeno, Mirča Elijade je taj koji potencira ovaj predački supstrat, pokazujući važnost obreda i mitova za nametanje i očuvanje tog iskonskog vremena, početaka, tako bogatih sakralnošću. Oni nisu mogli nestati, oni su deo bića našeg naroda, koji je zadržao svoj jezik, svoje običaje i svoje mesto na ovoj zemlji, uprkos tolikim vetrovima koji su ga tukli kroz istoriju.

Da li im preči opasnost da nestanu pred novim talasom globalizacije?

Problem je složeniji, potrebno je vreme da ga primetimo, ali verujem da dok god folklor pređe u kultnu književnost, ne može da propadne, uvek će se znati i ceniti. Primetila sam da Rumuni koji sada rade u drugim zemljama u svoje srce unose ljubav prema našem folkloru, kao da sa sobom nose deo našeg miraza. Postoje dokazi da globalizacija čini folklor još više voljenim među Rumunima koji su se iselili, za koje folklor znači dom među strancima.